ΕΤΟΣ Β΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 4 Φεβρουαρίου 1912 ΑΡΙΘ. 58

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ

«Ἠνέῳκται τῆς θείας μετανοίας τὰ πρόθυρα· Προσέλθωμεν » προθύμως, ἁγνισθέντες τῷ σώματι, βρωμάτων καὶ παθῶν » τὴν ἀποχὴν ποιοῦντες· Ὡς ὑπήκοοι Χριστοῦ, τοῦ καλέ- » σαντος τὸν κόσμον, εἰς βασιλείαν τὴν ἐπουράνιον, δεκάτας » τοῦ παντὸς ἐνιαυτοῦ προσφέροντες τῷ πάντων Βασιλεῖ, » ὅπως καὶ τὴν Ἀνάστασιν Αὐτοῦ πόθῳ κατίδωμεν».

(ΤΡΙΩΔΙΟΝ)

Ἰδού, Χριστιανοί μου ἀγαπητοί, ἡ γλῶσσα μὲ τὴν ὁποίαν ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία προϋπαντᾷ τὰ πρόθυρα τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἰδοὺ ἡ γλῶσσα μὲ τὴν ὁποίαν προσκαλεῖ ἡμᾶς τοὺς κυλιομένους εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν βίον, ἵνα προσέλθωμεν εἰς μετάνοιαν. Τὰ πρόθυρα, λέγει, τῆς θείας μετανοίας εἶναι ἤδη ἀνεῳγμένα. Λοιπὸν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἂς προσέλθωμεν εἰς τὴν σωτήριον ταύτην μετάνοιαν. Ἂς καθαρίσωμεν τὸ σῶμα ἡμῶν διὰ τῆς νηστείας· ἂς μακρύνωμεν ἑαυτοὺς ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ φαγητά, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ πάθη Ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ εἴμεθα ὑπήκοοι τοῦ Χριστοῦ τοῦ καλέσαντος τὸν κόσμον εἰς τὴν βασιλείαν τὴν ἐπουράνιον. Λοιπὸν καθὸ ὑπήκοοι τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Βασιλέως τοῦ παντός, ἂς προσφέρωμεν Αὐτῷ καὶ ἡμεῖς τὸ ἰδικόν μας δέκατον, τὸν ἰδικόν μας φόρον, ἤτοι ἐξ ἑνὸς ὁλοκλήρου ἔτους, τὸ ὁποῖον κατασωτεύομεν καὶ κατασπαταλῶμεν εἰς ματαίας φροντίδας, τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς νηστείας, διὰ νὰ ἀξιωθῶμεν νὰ ἀτενίσωμεν καὶ εἰς τὴν ἁγίαν Αὐτοῦ Ἀνάστασιν.

Τοιαύτη εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἀλλ᾽ ἡμεῖς οἱ σημερινοὶ Χριστιανοὶ ὑπακούομεν, ὑποτασσόμεθα εἰς τὴν φωνὴν ταύτην τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας; Δυστυχῶς, οἱ πλεῖστοι ἐξ ἡμῶν κωφεύομεν

εἰς τὴν σωτήριον ταύτην φωνήν, καὶ διερχόμεθα ἑπομένως τὸ στάδιον τῆς νηστείας, τὰς ἡμέρας τῆς μετανοίας, ἐν *«κώμοις καὶ μέθαις, ἐν κοίταις καὶ ἀσελγείαις, ἐν ἔριδι καὶ ζήλῳ»*, διαπράττοντες πᾶν εἶδος ἀσχημοσύνης καὶ πρὸ οὐδενὸς ἁμαρτήματος ὀπισθοχωροῦντες. Μάτην ἡ Ἐκκλησία βροντοφωνεῖ· *«Ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα με» τανοίας. «Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ » ὅπλα τοῦ φωτός»*. Ἡμεῖς προτιμῶμεν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, προτιμῶμεν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἐξακολουθοῦμεν ἁμαρτάνοντες καὶ κατ᾽ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἡμέρας τῆς μετανοίας.

Ἀλλὰ μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί. Τὴν νηστείαν δὲν ἐνομοθέτησαν ἄνθρωποι. Ἐνομοθέτησεν αὐτὸς ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἱστορεῖ, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἀφ᾽ οὗ ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, ἀμέσως ἔσπευσεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐκεῖ ἐνήστευσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. *«Ἰησοῦς δὲ » Πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου· Καὶ ἤγετο » ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον, ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ » τοῦ Διαβόλου, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συν» τελεσθεισῶν αὐτῶν ὕστερον ἐπείνασε»*. Ἰδοὺ ποῖον ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ Σωτῆρος εὐθὺς μετὰ τὸ βάπτισμα, ἡ καθιέρωσις τῆς νηστείας διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ παραδείγματος. Εἰς ἀνάμνησιν τῆς νηστείας ταύτης τοῦ Σωτῆρος καὶ πρὸς μίμησιν αὐτῆς καθιέρωσεν ἡ Ἐκκλησία τὴν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Διὰ τῆς νηστείας δὲ ταύτης προετοιμάζομεν ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἑορτάσαι καὶ πανηγυρίσαι ἀξίως τὴν μεγάλην καὶ λαμπροφόρον ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως.

Ἀλλὰ δὲν καθιέρωσεν ἁπλῶς τὴν σωτήριον νηστείαν ὁ Κύριος διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ παραδείγματος· καθώρισεν ἀκόμη καὶ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ νηστεύωμεν. Οἱ Φαρισσαῖοι ἐτήρουν ὅλας τὰς νηστείας τοῦ Νόμου, ἀλλ᾽ ἐνήστευον ὑποκριτικῶς, ἐνήστευον πρὸς τὸ θεαθῆναι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· Ὁ Κύριος ὅμως ἀποδοκιμάζει τὴν ἐπιδεικτικὴν ταύτην νηστείαν καὶ ἐντέλλεται ἡμῖν νὰ νηστεύωμεν ἄνευ ἐπιδείξεως, ἄνευ ὑποκρίσεως· *«Ὅταν δὲ νηστεύητε, εἶπε, μὴ γίνεσθε, ὥσπερ » οἱ ὑποκριταί, σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως » φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι » τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ » πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ » τῷ Πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ » κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ»*.

Ἀλλ᾽ ὁ Σωτὴρ δὲν ἠρκέσθη μόνον εἰς τὸ νὰ νομοθετήσῃ τὴν νηστείαν καὶ νὰ δείξῃ τὸν τρόπον, καθ᾽ ὃν ὀφείλομεν νὰ νηστεύωμεν, κατέδειξε ταὐτοχρόνως καὶ τὴν δύναμιν τῆς νηστείας καὶ τὸν χρόνον καθ᾽ ὃν ἔμελλε νὰ ἀρχίσῃ ἡ χριστιανικὴ νηστεία. Δυστυχὴς πατήρ, ἱστορεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ἔφερε τὸ παιδίον αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, ἵνα ἐκβάλωσιν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ καταβασανίζον αὐτὸ πονηρὸν δαιμόνιον, ἀλλ᾽ οὗτοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐκδιώξωσι τὸ δαιμόνιον. Προσήγαγεν εἶτα τοῦτο πρὸς τὸν Σωτῆρα, ὅστις καὶ ἐθεράπευσεν αὐτό. Οἱ Ἀπόστολοι τότε ἠρώτησαν τὸν Σωτῆρα, *«διατὶ ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;»* εἶπεν

αὐτοῖς· «*τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰμὴ ἐν προσευχῇ καὶ » **νηστείᾳ***». Δὲν εἶναι τοῦτο ἡ ἐπισημοτέρα μαρτυρία περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἐξουσία κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων χαρίζεται μόνον εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐνέκρωσαν τὴν ἑαυτῶν σάρκα διὰ τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς, καὶ ἐγένοντο τὸ κατοικητήριον τοῦ παναγίου Πνεύματος;—Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ χρόνου, καθ᾽ ὃν ἔμελλε νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἀληθὴς νηστεία, ἡ νηστεία, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος καθιέρωσε διὰ τοῦ ἑαυτοῦ παραδείγματος, τοῦτον ὥρισεν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἰς τὸν μετὰ τὰ σεπτὰ Πάθη αὐτοῦ καὶ τὴν Ἀνάληψιν χρόνον· «*Ὅσον χρόνον*, εἶπεν εἰς τοὺς Φαρισσαίους περὶ τῶν Ἀποστόλων, «*μεθ᾽ ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νη- » στεύειν· ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ » τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις*». Βλέπομεν δὲ πραγματικῶς τοὺς θείους Ἀποστόλους, ὅτι ἀπὸ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος καὶ ἐντεῦθεν, ἐφύλαττον ἀπαρεγκλίτως τὴν ἐντολὴν τῆς νηστείας. Βλέπομεν αὐτοὺς ὅτι ὁσάκις ἤθελον νὰ προβῶσιν εἰς σπουδαίαν τινὰ πρᾶξιν, πάντοτε παρεσκεύαζον καὶ προητοίμαζον ἑαυτοὺς διὰ τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς. Ὡς μαρτυρία δὲ περὶ τοῦ ὅτι ἡ κοινὴ προσευχὴ τῶν Ἀποστόλων ἐγίνετο πάντοτε ὁμοῦ μὲ τὴν νηστείαν, ἔστω τὸ παράδειγμα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησίας. «*Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν*, λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, *τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευσάντων, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· » ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσ- » κέκλημαι αὐτούς. Τότε **νηστεύσαντες** καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέν- » τες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν*». Καὶ ὁ Ἀπόστολος δὲ Πέτρος, ὅταν ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ μυστηριώδης ἐκείνη ἔκστασις περὶ τῆς προσελεύσεως τῶν Ἐθνικῶν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ***ἵστατο ἐν προσευχῇ μὴ γευσάμενος τροφῆς μέχρι τῆς ἕκτης ὥρας***. Οὕτως ἕκαστον μέγα συμβὰν ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐσημαίνετο διὰ νηστείας καὶ προσευχῆς.—Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι προσέτι καὶ τὸ ὅτι ὁ ἐθνικὸς ἑκατόνταρχος Κορνήλιος ἠξιώθη τοῦ θείου Βαπτίσματος, ἀφ᾽ οὗ πρότερον ὑπέβαλεν ἑαυτὸν εἰς μακρὰν νηστείαν καὶ ἐκτενῆ προσευχήν. Ὅταν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἑκατοντάρχου ἠρώτησεν αὐτὸν διατὶ τὸν προσεκάλεσεν, οὗτος εἶπεν· «*ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι » ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων*».

Ἀλλ᾽ οἱ Θεοκήρυκες Ἀπόστολοι δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τὸ νὰ τηρῶσιν αὐτοὶ μόνοι τὴν ἐντολὴν τῆς νηστείας, ἀλλ᾽ ἐνομοθέτησαν διὰ τοῦ ΞΘ΄. Κανόνος αὐτῶν, ὅτι καὶ πάντες οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι τὴν θείαν ταύτην ἐντολήν. «*Εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, » ἢ ὑποδιάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, τὴν Ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν » πρὸ τοῦ Πάσχα οὐ νηστεύει, ἢ Τετράδα ἢ Παρασκευήν, καθαιρείσθω· » ἐκτὸς εἰ μὴ δι᾽ ἀσθένειαν σωματικὴν ἐμποδίζοιτο. Ἐὰν δὲ λαϊκὸς ᾖ, » ἀφοριζέσθω.*»

Ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε εἰρημένων καταδείκνυται, ὅτι ἡ νηστεία καὶ μάλιστα ἡ νηστεία τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, εἰς ἣν ἀπὸ τῆς αὔριον εἰσερχόμεθα, ἐνομοθετήθη ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ ἐσμὲν ἑπομένως ὑποχρεωμένοι πάντες οἱ Χριστιανοὶ νὰ τηρῶμεν ταύτην μετὰ πάσης εὐλαβείας. Ἀλλὰ λέγοντες νηστείαν, ποίαν νηστείαν ἐννοοῦμεν; τὴν ἀποχὴν

ἀπὸ μόνων τῶν ἀπηγορευμένων φαγητῶν ;— Οὐχί· διότι ἡ τοιαύτη νηστεία δὲν εἶναι ἡ ἀληθὴς νηστεία. Ὁ νηστεύων καὶ ταὐτοχρόνως κυλιόμενος ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ οὗτος νηστεύει νηστείαν διαβολικήν, νηστεύει νηστείαν μισητὴν παρὰ τῷ Θεῷ. Νηστεία ἀληθὴς εἶναι ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τῶν ἀπηγορευμένων φαγητῶν, ἀλλὰ ταὐτοχρόνως καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία εἰς τοὺς ὕμνους τοὺς ὁποίους ψάλλει κατὰ τὰς ἁγίας ἡμέρας τῶν νηστειῶν περιγράφει οὕτως τὴν ἀληθῆ νηστείαν.

«*Βρωμάτων νηστεύουσα, ψυχή μου, καὶ παθῶν μὴ καθαρεύουσα,* » *μάτην ἐπαγάλλῃ τῇ ἀτροφίᾳ. Εἰ μὴ γὰρ ἀφορμή σοι γένηται πρὸς διόρ-* » *θωσιν, ὡς ψευδὴς μισεῖσαι παρὰ Θεοῦ, καὶ τοῖς κακίστοις δαίμοσιν* » *ὁμοιοῦσαι, τοῖς μηδέποτε σιτουμένοις· μὴ οὖν ἁμαρτάνουσα τὴν νη-* » *στείαν ἀχρειώσῃς, ἀλλ' ἀκίνητος πρὸς ὁρμὰς ἀτόπους μένε, δοκοῦσα* » *παρεστάναι ἐσταυρωμένῳ τῷ Σωτῆρι, μᾶλλον δὲ συσταυροῦσθαι τῷ* » *διὰ σὲ σταυρωθέντι, ἐκβοῶσα πρὸς αὐτόν, μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν* » *ἔλθῃς ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου.»* (ἐν Τριῳδίῳ.)

«*Νηστεύσωμεν*, ψάλλει ἀλλαχοῦ ἡ Ἐκκλησία, *νηστείαν δεκτὴν εὐά-* » *ρεστον τῷ Κυρίῳ· ἀληθὴς νηστεία, ἡ τῶν κακῶν ἀλλοτρίωσις, ἐγκρά-* » *τεια γλώσσης, θυμοῦ ἀποχή, ἐπιθυμιῶν χωρισμός, καταλαλιᾶς, ψεύ-* » *δους, καὶ ἐπιορκίας· ἡ τούτων ἔνδεια νηστεία ἐστιν, ἀληθὴς καὶ εὐπρόσ-* » *δεκτος.»* (ἐν Τριῳδίῳ).

«*Νηστεύοντες, ἀδελφοί, σωματικῶς, νηστεύσωμεν καὶ πνευματικῶς.* » *Λύσωμεν πάντα σύνδεσμον ἀδικίας· πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διασπά-* » *σωμεν· δώσωμεν πεινῶσιν ἄρτον καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσαγάγωμεν* » *εἰς οἴκους, ἵνα λάβωμεν παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ τὸ μέγα ἔλεος.»* (ἐν Τριῳδίῳ).

Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία ἐν τοῖς ὕμνοις αὐτῆς περὶ τῆς ἀληθοῦς νηστείας ἀποφαίνεται. Ὁ δὲ μέγας τῆς Ἐκκλησίας Πατὴρ ὁ θεῖος Χρυσόστομος οὕτω περιγράφει τὴν ἀληθῆ νηστείαν, ἣν ὀφείλομεν νὰ νηστεύωμεν· «Σήμερον, ἀγαπητοί, τὸν Ἰατρὸν προσκυνήσωμεν. » Ἰδοὺ γὰρ ἐφίσταται ἡ νηστεία, ἡ ψυχῶν καὶ σωμάτων σωτηρίαν χα- » ριζομένη. Εὐχὴ καὶ νηστεία τὸ τῶν Ἀγγέλων ἔργον· νηστεία παρα- » δείσου πύλη· νηστεία ἁμαρτωλῶν καθάρσιον, νηστεία παρρησία πρὸς » Θεόν· νηστεία καθαρότης καρδίας· νηστεία πάντων τῶν παρὰ Θεοῦ » διδομένων ἡμῖν ἀγαθῶν τὸ κεφάλαιον· νηστεία ἁγιασμὸς ψυχῆς· νη- » στεία ὑγιεία σώματος· νηστεία οἴκου ἀσφάλεια, νέων παιδαγωγός, νη- » πίων φύλαξ, γερόντων σωφρονισμός, γυναικῶν εὐκοσμία καὶ κατάστα- » σις. Ἀλλ' ὅτε τῇ προσευχῇ καὶ τῇ νηστείᾳ καὶ ἐλεημοσύνη συμπάρεστι, » τότε πλούσιος κατὰ Θεὸν ὁ τῆς εὐσεβείας ἐργάτης εὑρίσκεται· Θεῷ γὰρ » δανείζει ὁ παρέχων τῷ πένητι. Εἶδες Θεὸν ἐγγυητὴν ὑπὲρ ἀνθρώπων » γενόμενον ; διὰ τοῦτο καὶ ὁ Προφήτης τοῖς Ἰουδαίοις, ὡς μὴ τελοῦσι » τὴν νηστείαν ἐξ ὅλης δυνάμεως, ὀνειδίζων ἔλεγεν· οὐ ταύτην τὴν νη- » στείαν ἐγὼ ἐξελεξάμην, λέγει Κύριος, τὸ ταπεινοῦν τὸν ἄνθρωπον τὴν » ψυχὴν αὐτοῦ. Τί γὰρ ὄφελος νηστεύειν στόματι καὶ φονεύειν τοῖς ἔρ- » γοις ; Τί τὸ ὄφελος βρωμάτων ἀπέχεσθαι, καὶ κακίᾳ μιαίνεσθαι ; κρέας » οὐκ ἐσθίεις, ἀλλὰ κατατρώγεις σάρκας τοῦ ἀδελφοῦ σου· ποῖον κέρδος, » οἴνῳ μὴ εὐφραίνεσθαι, καὶ μεθύσκεσθαι χρήμασι ; τί τὸ ὄφελος, ἄρτον

» μὴ ἐσθίειν, καὶ μεθύειν θυμῷ; ποῖον κέρδος, νηστείᾳ μαραίνεσθαι, » καὶ λοιδορεῖν τὸν πλησίον; τίς ἡ ὠφέλεια, ἐγκρατεύεσθαι βρωμάτων, » καὶ ἁρπάζειν τὰ ἀλλότρια; τίς ἡ ἀνάγκη, τὸ σῶμα ξηραίνειν, καὶ πει- » νῶντας μὴ τρέφειν; τίς ἡ ὠφέλεια, τὰ μέλη συντρίβειν, καὶ χήρας μὴ » ἐλεεῖν καὶ ὀρφανούς; τίς ὄνησις, ἐν φροντίσι καὶ μερίμναις διάγειν, » καὶ ὀρφανοὺς χειμαζομένους μὴ ῥύεσθαι; Οὐδὲν ὄφελος τοῖς ἀνθρώποις, » ὄνομα μόνον Χριστιανῶν ἐπιφέρεσθαι, ἔργα δὲ ἀγαθὰ μὴ κεκτημένοις. » Οὐ γὰρ ἀξιώματα παρὰ τῷ Θεῷ τιμῶνται, ἀλλ' ἔργα ζητοῦνται.... » Ἐὰν βούλῃ νηστεύειν, μίσησον φιλαργυρίαν... νηστεύεις; φύγε μοι- » χείαν, φύγε καταλαλιάν, ψεῦδος, λοιδορίαν, ἔχθραν, βλασφημίαν, καὶ » πᾶσαν περιεργίαν· νηστεύεις; φύγε πλεονεξίαν, ἁρπαγήν, ἔριν καὶ τὸν » ψυχώλεθρον φθόνον· νηστεύεις; φύγε ὀργήν, ζῆλον, ἐπιορκίαν καὶ » πᾶσαν ἀδικίαν· νηστεύεις; φύγε γαστριμαργίαν τὴν γεννήτριαν πάσης » κακίας, τὴν χωρίζουσαν ἡμᾶς καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Γαστριμαργίαν, » τὴν κατάγουσαν ἡμᾶς ἕως τῶν ἀβύσσων τῆς ἀπωλείας. Ἐὰν νηστεύῃς » διὰ τὸν Θεόν, φύγε πᾶν πρᾶγμα, ὃ μισεῖ ὁ Θεός, καὶ δέχεταί σου τὴν » μετάνοιαν».

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΤΥΡΟΦΑΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς ΠΑΥΛΟΥ (ΙΓ' 11.—ΙΔ' 4).

Ἀδελφοί, νῦν ἐγγύτερον ὑμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν· μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ· ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας. Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει, σταθήσεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἡ ἀληθινὴ καὶ πραγματικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶνε ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ζῇ εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ἀλλὰ ἐκείνη, τὴν ὁποίαν θὰ ζήσῃ εἰς τὸν μέλλοντα, καὶ ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου καὶ θὰ εἶνε αἰώνιος. Κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς ζωῆς ἐκείνης ἀπολαμβάνει καὶ τὴν σωτηρίαν του, ἐὰν ἐξηγόρασεν αὐτὴν ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν καλῶν ἔργων. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν προχωροῦμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ βίου μας, ἐπὶ τοσοῦτον πλησιάζομεν περισσότερον εἰς τὴν σωτηρίαν μας. Καὶ διὰ τοῦτο γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς Ῥωμαίους, καθὼς ἠκούσατε εἰς τὸ σημερινὸν ἀποστολικὸν ἀνάγνωσμα, ὅτι τώρα εὑρισκόμεθα πλησιέστερον εἰς τὴν σωτηρίαν μας, παρὰ τὸν καιρὸν, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιστεύσαμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἡ ἐπίγειος ζωὴ προχωρεῖ, ἡ δὲ ἡμέρα τοῦ θανάτου, τῆς σωτηρίας, πλησιάζει. Ἂς ἀφήσωμεν λοιπὸν «τὰ ἔργα τοῦ σκότους», τὰ ἔργα τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἂς ἐνδυθῶμεν «τὰ ὅπλα τοῦ φωτὸς», ἂς ἐπιδοθῶμεν εἰς τὰ χριστιανικὰ ἔργα, τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς. Ἂς ζῶμεν καὶ ἂς πολιτευώμεθα σωφρόνως, ὡς νὰ ἐζῶμεν «ἐν ἡμέρᾳ», ἐν τῇ μελλούσῃ αἰωνίῳ καὶ ἀληθινῇ ζωῇ, ἀποφεύγοντες τὰ ἄσεμνα συμπόσια καὶ τὴν μέθην, ἀπομακρυνόμενοι ἀπὸ τὰς σαρκικὰς ἀπολαύσεις, μὴ φιλονεικοῦντες καὶ μὴ ζηλοτυποῦντες ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Τοὐναντίον ἂς ἀφιερώσωμεν ὁλόκληρον τὸν βίον ἡμῶν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸν θεῖον αὐτοῦ Νόμον, καὶ ἂς μὴ καταγινώμεθα εἰς τὸ νὰ παχύνωμεν καὶ τρέφωμεν τὴν σάρκα εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ γεννῶνται εἰς ἡμᾶς πονηραὶ καὶ ὀλέθριαι ἐπιθυμίαι. Ἐὰν δὲ εὑρίσκεταί τις ἀσθενὴς καὶ ἀστήρικτος ἀκόμη εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν πίστιν, τὸν τοιοῦτον περιποιεῖσθε καὶ προσπαθεῖτε ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ νὰ στηρίξετε, χωρὶς ν' ἀποβλέπετε εἰς τὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας ἔχει. Καὶ ἐκεῖνος μὲν, ὁ ὁποῖος ἔχει στερεὰν καὶ ἀσάλευτον πίστιν ἂς τρώγῃ ἀπὸ ὅλα· ἐκεῖνος δὲ, τοῦ ὁποίου ἡ πίστις εἶνε ἀσθενὴς καὶ σαλεύεται, ἂς μὴ τρώγῃ ἀπὸ ὅλα, ἀλλὰ χόρτα, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίζεται αὐτὸς, σκανδαλίζῃ δὲ καὶ τοὺς ἄλλους. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τρώγει ἀπὸ ὅλα, νὰ μὴ ὑβρίζῃ καὶ ἐξευτελίζῃ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος δὲν τρώγει ἀπὸ ὅλα, καὶ οὗτος πάλιν νὰ μὴ κατηγορῇ τὸν τρώγοντα, διότι καὶ τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλον ἀπεδέχθη ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἁγίαν του Ἐκκλησίαν. Κανεὶς—προσθέτει—δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα, οἷος δήποτε καὶ ἂν εἶνε, νὰ κατακρίνῃ ξένον δοῦλον· ἐὰν ἐργάζεται καλὰ ἢ κακὰ, τοῦτο εἶνε δικαίωμα τοῦ κυρίου του νὰ κρίνῃ. Ἐν τούτοις θὰ δυνηθῇ διὰ τῆς θείας χάριτος τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ ἐργάζεται καλά.

Εἰς τὴν Ῥώμην, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ, μεταξὺ τῶν πιστῶν ἦσαν καὶ μερικοὶ, οἱ ὁποῖοι ἦσαν προτήτερα Ἰουδαῖοι καὶ κατόπιν ἔγειναν Χριστιανοί. Οἱ ἐξ Ἰουδαίων οὗτοι Χριστιανοὶ, διατηροῦντες ἀκόμη τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, δὲν ἔτρωγον χοίρινον κρέας. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ φαίνωνται ἰουδαΐζοντες, ἀπέφευγον νὰ τρώγουν ὅλως διόλου κρέας, ἀλλὰ μόνον «λάχανα» χόρτα. Αὐτὴν δὲ τὴν τάξιν τῶν Χριστιανῶν ὁ Ἀπόστολος ὀνομάζει «ἀσθενοῦντας τῇ πίστει», δῆλα δὴ ἀτελεῖς καὶ ἀστηρίκτους εἰς τὴν πίστιν, διότι εἶχον τὴν πεπλανημένην ἰδέαν, ὅτι χωρὶς τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, ἡ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστις δὲν ἠμπορεῖ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Ἀπέναντι τῆς τά-

ξεως ταύτης «τῶν ἀσθενούντων τῇ πίστει» ἦσαν οἱ ἄλλοι οἱ τελειότερον κατηρτισμένοι τῇ πίστει, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔδιδον καμμίαν σημασίαν εἰς τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, καὶ ἔτρωγον τὸ ἀπηγορευμένον ὑπ᾿ αὐτοῦ χοίρινον κρέας. Καὶ ὄχι μόνον ἔτρωγον, ἀλλὰ καὶ «ἐξουθένουν», ἐξύβριζον δῆλα δὴ καὶ περιεφρόνουν τοὺς ἄλλους. Τὰς λυπηρὰς συνεπείας τῶν φιλονεικιῶν τούτων θέλων νὰ προλάβῃ ὁ ᾿Απόστολος μὲ μεγάλην σύνεσιν καὶ μετριοπάθειαν διορθόνει τὸ ζήτημα· οὔτε δῆλα δὴ ἐπιπλήττει τοὺς τελειοτέρους περὶ τὴν πίστιν ὡς αὐστηροὺς ἐλεγκτάς, διότι τότε οἱ «ἀσθενοῦντες τῇ πίστει» θὰ ἐνέμενον περισσότερον εἰς τὰς πεπλανημένας ἰδέας των, οὔτε τούτους πάλιν ἐλέγχει ὡς πεπλανημένους, διότι τότε οἱ πρῶτοι θὰ ἐγίνοντο αὐστηρότεροι. Καὶ τὴν μέσην ὁδόν, τὴν χρυσῆν, ἀκολουθῶν λέγει εἰς τοὺς τελειοτέρους ὅτι δὲν πρέπει νὰ σκανδαλίζωνται διὰ τὴν τήρησιν τῶν Μωσαϊκῶν διατάξεων ὑπὸ τῶν «ἀσθενούντων τῇ πίστει», ἀλλ᾿ ἀπεναντίας νὰ προσδέχωνται καὶ νὰ περιποιῶνται αὐτούς, διὰ νὰ γείνουν καὶ αὐτοὶ τέλειοι.

᾿Ιδού, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὸ ὀρθόν, τὸ δίκαιον, τὸ λογικὸν μέτρον, τὸ ὁποῖον χρεωστοῦμεν νὰ τηρῶμεν ὅλοι. Καὶ δὲν ὑπάρχουν μὲν σήμερον ἰουδαΐζοντες, οὔτε κατὰ συνέπειαν οἱ ἐπικρίνοντες καὶ οἱ ἐξουθενοῦντες αὐτούς. ῾Υπάρχουν ὅμως ἄνθρωποι Χριστιανοὶ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν θρησκευτικὴν διάταξιν περιφρονοῦντες καὶ καταπατοῦντες, τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ θρησκευτικὸν καθῆκον παραμελοῦντες καὶ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πεπλανημένην ἰδέαν ἔχοντες, καὶ κατ᾿ ἀκολουθίαν ὑπάρχουν καὶ οἱ κρίνοντες καὶ ἐπικρίνοντες, οἱ ἐξουθενοῦντες καὶ ἐξευτελίζοντες αὐτούς. ῾Υπάρχουν Χριστιανοὶ καταπατοῦντες τὰς θρησκευτικὰς διατάξεις τῆς ἱερᾶς ἐξομολογήσεως, τῆς ῾Ιερᾶς Κοινωνίας, τῆς προσευχῆς καὶ νηστείας, διαφόρους λόγους καὶ ἀφορμὰς προβάλλοντες πρὸς δικαιολογίαν, οἱ ὁποῖοι κρίνουν καὶ ἐπικρίνουν, χαρακτηρίζουν καὶ ὀνομάζουν τοὺς τηροῦντας αὐτὰς δεισιδαίμονας, ὑποκριτὰς καὶ ψευδευλαβεῖς. ῾Υπάρχουν καὶ Χριστιανοὶ μετ᾿ εὐλαβείας φυλάττοντες πάσας τὰς θρησκευτικὰς διατάξεις, οἱ ὁποῖοι ἐξουθενοῦσι καὶ κατακρίνουσι τοὺς καταλυτὰς αὐτῶν ἀσεβεῖς, ἀπίστους, ἀνόμους ὀνομάζοντες αὐτούς. ᾿Αλλ᾿ οὔτε οἱ πρῶτοι οὔτε οἱ τελευταῖοι εὑρίσκονται ἐν τῷ δικαίῳ, καθὼς καὶ οἱ ἰουδαΐζοντες καὶ οἱ τελειότεροι κατὰ τὴν πίστιν Χριστιανοὶ τῆς Ρώμης. Καὶ δὲν εὑρίσκονται οὔτε οὗτοι οὔτε ἐκεῖνοι ἐν τῷ δικαίῳ πρῶτον διότι τὸ δικαίωμα τοῦ κρίνειν καὶ κατακρίνειν ἀνήκει εἰς μόνον τὸν Θεόν, τὸν κύριον καὶ βασιλέα ὅλων ἡμῶν, καὶ εἰς ὅν τινα ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἀνεξερευνήτοις βουλαῖς αὐτοῦ δώσῃ τοῦτο. Καὶ πραγματικῶς· ποῖον δικαίωμα ἔχει ὁ σκώληξ, ὁ πηλός, νὰ κρίνῃ καὶ κατακρίνῃ τὸν ὅμοιόν του, ἀφοῦ καὶ οὗτος καὶ ἐκεῖνος εἶνε «ἀλλότριος οἰκέτης»; Ποῖον δικαίωμα ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ὡς τοιοῦτος ἴσως δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένος ἀπὸ πάθη, ἀπὸ ἐλλείψεις, ἀπὸ ἐλαττώματα, ἀπὸ ἁμαρτίας νὰ κρίνῃ τὸν ἄλλον, ὁ ὁποῖος «ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτὸν» (᾿Ιωάν. ΙΒ΄ 48), τὸν ἐξουσιαστὴν καὶ ὕψιστον Βασιλέα Θεόν; Ποῖον δικαίωμα ἔχομεν νὰ κρίνωμεν καὶ νὰ κατακρίνωμεν τοὺς ἀδελφούς, ἀφοῦ ὡς πεπερασμένοι ἄνθρωποι, ὡς «λογισμοὺς δειλοὺς καὶ ἐπισφαλεῖς ἐπινοίας» ὡς θνητοὶ ἔχοντες, δὲν ἠμποροῦμεν κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ διαγνώσωμεν μήτε τὰ ἐλατήρια μήτε τὰς αἰτίας, μήτε

τοὺς σκοποὺς τῶν ἔργων αὐτῶν, καὶ ἑπομένως νὰ «μὴ κρίνωμεν κατ' ὄψιν», ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν; «Σὺ τὶς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην»; Πιθανὸν ἡ σημερινὴ κρίσις ἡμῶν ν' ἀποδειχθῇ ἐσφαλμένη αὔριον, ὁπότε θὰ μετανοήσῃ ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον κατακρίνομεν, καὶ τότε ὁλόκληρος ἡ ἁμαρτία βαρύνει ἡμᾶς.

Δεύτερον δὲν εὑρίσκονται ἐν τῷ δικαίῳ οἱ κρίνοντες καὶ κατακρίνοντες, διότι ὁ σκοπός των εἶνε ἡ ἠθικὴ ζημία, ἡ καταστροφὴ τῶν ἄλλων. Ὁ κατακρίνων, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἐὰν μὲν λέγῃ σφάλματα καὶ ἁμαρτήματα τοῦ ἄλλου γνωστά, δὲν κάμνει τίποτε ἄλλο παρὰ ἐπισφραγίζει καὶ ἐπιβεβαιόνει αὐτά· ἐὰν δὲ λέγῃ ἄγνωστα, ἀνακαλύπτει καὶ φανερόνει αὐτά. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν μίαν καὶ κατὰ τὴν ἄλλην περίπτωσιν, κάμνει μεγάλην ἀδικίαν, σφετεριζόμενος ξένα δικαιώματα, προσπαθῶν νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἠθικὴν καταστροφὴν τοῦ ἄλλου. Ἀκούσατε τὶ λέγει περὶ τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε, πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων» (Ρωμ. Β' 1). Καὶ τῷ ὄντι· ὁ ἔχων τὴν ὀλεθρίαν συνήθειαν νὰ κρίνῃ καὶ κατακρίνῃ τὰ πάντα, λαμβάνει τὰ ἐπιχειρήματα τῶν κατακρίσεών του ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του· «ἐξ οἰκείων κρίνει τὰ ἀλλότρια»· καὶ ἀντὶ νὰ βλάψῃ τὸν ἄλλον, ὡς σκοπεύει κατακρίνων, βλάπτει καὶ ζημιόνει τὸν ἑαυτόν του, μόνος ἀποκαλύπτων τὰ ἐγκάρδιά του διὰ τῆς κατακρίσεως· «ἐν ᾧ γὰρ κρίνει τὸν ἕτερον, ἑαυτὸν κατακρίνει».

Ἀλλὰ πρὸς διόρθωσιν τοῦ κατακρινομένου—ἠμπορεῖ νὰ διϊσχυρισθῇ τις—γίνεται τοῦτο. Καὶ ἐὰν τοῦτο, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἦτο ἀληθές, ὅτι γίνεται πρὸς διόρθωσιν, πάλιν θὰ ἦτο ἔργον ἄδικον καὶ ἀπόβλητον παρὰ τῷ Θεῷ· διότι τὸ κακόν, ὡς εἶνε ἡ κατάκρισις, δὲν προξενεῖ καλὸν, ὡς εἶνε ἡ διόρθωσις· ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐπέφερε ταύτην, θὰ ἦτο ἀπόβλητος παρὰ τῷ Θεῷ, ὁ ὁποῖος θέλει ἀγαθὰ ἔργα ἐπὶ ἀγαθῶν βάσεων στηριζόμενα, ἐξ ἀγαθῶν ἐλατηρίων ὁρμώμενα, δι' ἀγαθῶν μέσων ἐκτελούμενα καὶ πρὸς ἀγαθὸν σκοπὸν τείνοντα· καλὰ ἀποτελέσματα δι' ἀδίκων πράξεων καὶ ἐνεργειῶν γινόμενα δὲν ἀποδέχεται. Θέλομεν νὰ διορθώσωμεν τὰ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν μας; Νὰ φροντίσωμεν νὰ διορθώσωμεν τὰ ἰδικά μας προτήτερα. Νὰ καθαρίσωμεν τὸν νοῦν ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν καρδίαν ἀπὸ τὸν φθόνον, νὰ ἐξορίσωμεν ἀφ' ἡμῶν τὴν κακίαν, νὰ ἀποσκορακίσωμεν τὴν μοχθηρίαν, νὰ ἐγκολπωθῶμεν τὴν χριστιανικὴν ταπεινοφροσύνην, νὰ κατοικίσωμεν εἰς τὴν καρδίαν μας τὴν εὐαγγελικὴν ἀγάπην, νὰ ἐναγκαλισθῶμεν τὴν ἀρετήν, νὰ ἐνδυθῶμεν τὴν δικαιοσύνην, καὶ τότε, ἀλλὰ τότε μόνον θὰ ἠμπορέσωμεν ἀποτελεσματικῶς νὰ ἐργασθῶμεν πρὸς διόρθωσιν τῶν σφαλμάτων καὶ τῶν ἄλλων. Διότι ἄλλως θὰ ἀκούσωμεν πολὺ δικαίως «ὁ διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς; ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις»; (Ρωμ. Β' 21-23). «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν» παραγγέλλει ὁ Κύριος (Ματθ. Ζ' 1), καὶ τὴν παραγγελίαν ταύτην πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν ἂς φυλάξωμεν.